

SIVILOMBUDSMANNEN

Gard Håkon Oterholm og Lars Joakim Skarvøy
gard.hakon.oterholm@vg.no
lars.joakim@vg.no

Vår referanse
2017/4138

Deres referanse

Vår saksbehandler
Marianne Aasland Kortner

Dato
17.01.2018

Klage på avslag på innsyn i referater fra møter mellom Finansdepartementet og Statistisk sentralbyrå (SSB)

Ombudsmannen viser til deres klage 6. desember 2017 med vedlegg, samt foreløpig svar 7. desember 2017, 3. januar og 12. januar 2018 herfra.

Dere klager på Finansdepartementet vedtak 30. november 2017 hvor departementet stadfestet sitt vedtak 17. november 2017 om avslag på innsyn i tre referater fra møter mellom Finansdepartementet og Statistisk sentralbyrå (SSB). I klagen hit anfører dere at dere «mener det er av allmenn og offentlig interesse at notatene blir offentlige, enn så lenge det er uenighet om hva som skjedde på disse viktige møtene».

Vi har innhentet saksdokumentene fra Finansdepartementet, herunder de dokumentene det er bedt om innsyn i. Dokumentene er gjennomgått med sikte på å avgjøre om det er grunnlag for å iverksette nærmere undersøkelser i saken.

Det følger av offentleglova § 3 at alle kan kreve innsyn i saksdokument. Unntak fra innsynsretten fordrer en konkret hjemmel. Etter offentleglova § 14 første ledd kan et organ «gjere unntak frå innsyn for dokument som organet har utarbeidd for si eiga interne saksførebuing». Etter denne bestemmelsen kan forvaltningen unnta hele dokumentet. I tillegg til at dokumentet må være utarbeidet for organets interne saksbehandling, er det et vilkår at det er tale om ett og samme organ. Det er også et vilkår for å bruke denne unntakshjemmelen at dokumentet som hovedregel ikke er sendt ut av organet.

Videre følger det av offentleglova § 11 om meroffentlighet:

«Når det er høve til å gjere unntak frå innsyn, skal organet likevel vurdere å gi heilt eller delvis innsyn. Organet bør gi innsyn dersom omsynet til offentleg innsyn veg tyngre enn behovet for unntak.»

Bestemmelsen pålegger alle organer som er omfattet av offentleglova, en plikt til å vurdere om det bør gis innsyn utover det de har plikt til etter loven (meroffentlighet). Bakgrunnen for dette er at alle unntaksreglene i loven, utenom § 13 om unntak for opplysninger som er underlagt taushetsplikt, etter sin ordlyd er «kan-regler». Dette innebærer at disse reglene bare gir forvaltningen anledning til, og ingen plikt til, å gjøre unntak fra innsyn.

Når forvaltningen foretar en meroffentlighetsvurdering, må det gjøres en interesseavveining mellom hensynet til offentlig innsyn og de hensynene som begrunner behovet for unntaket i det konkrete tilfelle. Etter § 11 skal forvaltningen også vurdere å gi helt eller delvis innsyn.

I vedtaket 30. november 2017 fremgikk det at de nevnte møtene blant annet omhandlet «SSBs nye strategiplan, hvor også Bye-rapporten ble tatt opp». Finansdepartementet kom til at møtereferatene kunne unntas fra innsyn etter offentleglova § 14. Departementet viste blant annet til at møtereferatene er «ikke omforente eller fullstendige referater fra de nevnte møtene», og at det er tale om «dokument som et organ har utarbeidet for egen intern bruk».

Departementet foretok også en meroffentlighetsvurdering av saken og fant at det ikke var grunnlag for å gi innsyn i dokumentene. Departementet viste til «Rettleiar til offentleglova» s. 121 hvor det fremgår at offentleglova bygger på en forutsetning om at unntaksadgangen for organinterne dokumenter etter § 14 første ledd er godt begrunnet. Videre understrekes det at for kjernen av dokumenter som er omfattet av unntaket i § 14, som «råd og vurderinger, i vid tyding, av kva avgjerd organet bør treffe eller kva handlemåte mv. det bør velje i ei sak, vil det dermed nokså gjennomgåande gjelde at det ikkje bør utøvast meirinnsyn, korkje heilt eller delvis».

Etter en gjennomgang av saken er det ikke funnet holdepunkter for at ytterligere undersøkelser fra ombudsmannens side vil kunne føre til avgjørende rettslige innvendinger mot Finansdepartementets vurderinger og konklusjon om at det er adgang til å unnta de aktuelle dokumentene. Det bemerkes i denne sammenheng at vurderingen av meroffentlighet hører til forvaltningens skjønn, som ombudsmannen bare i begrenset utstrekning kan overprøve.

Finansdepartementet har i brev 19. desember 2017 og brev 10. januar 2018 hit fremholdt at møtereferatene er interne nedtegnelser som ikke har karakter av å være saksdokumenter etter offentleglova § 4. Til dette vil ombudsmannen bemerke at når departementet har vurdert at referatene er organinterne dokumenter etter offentleglova § 14, ligger det i dette en forutsetning om at det er saksdokumenter etter offentleglova. Departementets standpunkt knyttet til om møtereferatene er saksdokumenter etter offentleglova, er imidlertid ikke avgjørende for ombudsmannens ovennevnte synspunkter i denne saken.

Aage Thor Falkanger
sivilombudsmann

Dette brevet er godkjent elektronisk og har derfor ikke håndskrevet underskrift.

Kopi til:

Finansdepartementet Postboks 8008 Dep. 0030 OSLO 17/4582-53

